

Ostróda, dnia 28 lipca 2017 roku

Jacek Sypniewski
Prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą
Jacek Sypniewski Handel Odzieżą
ul. Piastowska 4/48
14-100 Ostróda
NIP: 7451001927

Szanowny Pan
Paweł Gruza
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa
konsultacje.nalezytastarannosc@mf.gov.pl

Dotyczy: zawiadomienie z dnia 30 czerwca 2017 r. nr PT3.8101.9.2017 o konsultacjach podatkowych w sprawie listy przesłanek należytej staranności po stronie nabywcy w transakcjach krajowych w kontekście prawa do odliczenia podatku naliczonego

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do na ogłoszonych w dniu 30 czerwca 2017 r. konsultacji podatkowych w sprawie listy przesłanek należytej staranności po stronie nabywcy w transakcjach krajowych w kontekście prawa do odliczenia VAT, poniżej przedstawiam stanowisko i propozycje w ww. zakresie.

Uwagi wstępne

Jak słusznie podniesione zostało w zawiadomieniu o konsultacjach podatkowych – z orzecznictwa TSUE wynika, że przezorny przedsiębiorca powinien zasięgnąć informacji na temat podmiotu, u którego zamierza nabyć towary lub usługi, w celu upewnienia się co do jego wiarygodności, wyłącznie jeżeli istnieją przesłanki, by podejrzewać nieprawidłowości lub naruszenie prawa.

Jednocześnie TSUE wskazał, że nie jest dopuszczalne generalne obciążanie podatników obowiązkami w zakresie ustalania, czy podmiot dostarczający towary lub usługi wywiązuje się ze swoich obowiązków podatkowych czy dysponuje zamawianym towarem, w celu upewnienia się, że podmioty działające na wcześniejszych etapach obrotu nie dopuszczają się nieprawidłowości lub przestępstwa, albo żeby podatnik ten posiadał potwierdzające to dokumenty.¹

W sprawie C-277/14 PPUH Stehcemp sp.j. Florian Stefanek, Janina Stefanek, Jarosław Stefanek przeciwko Dyrektorowi Izby Skarbowej w Łodzi TSUE podsumował powyższe stwierdzając, że prawo do odliczenia VAT może być zakwestionowane, jeżeli zostanie ustalone „w świetle obiektywnych przesłanek i bez wymagania od podatnika ustaleń, do których nie jest on zobowiązany, że ów podatnik wiedział lub powinien był wiedzieć, iż rzeczona dostawa wiązała się z przestępstwem w zakresie podatku VAT (...)”.²

Mając na uwadze powyższe wskazuję, że określony, m.in. w wyniku prowadzonych obecnie konsultacji podatkowych, **catalog przesłanek należytej staranności powinien być formułowany zgodnie z myślą płynącą z wyroków TSUE, iż nie każda transakcja lub kontrahent powinien podlegać weryfikacji, a wyłącznie te zdarzenia**

¹¹ Vide wyroki: Mahagében i Dávid, C-80/11 i C-142/11, pkt 60, 61; Stroj trans, C-642/11, pkt 49; postanowienie Jagiełło, C-33/13, pkt 38, 39.

² Pkt 53.

lub podmioty, które – w świetle obiektywnie istniejących i znanych podatnikowi okoliczności – mogą budzić wątpliwości czy podejrzenia co do ich rzetelności lub wiarygodności.

W przeciwnym bowiem razie stworzony katalog przesłanek będzie *de facto* nakładał na podatników obowiązki, które nie będą wynikały z przepisów prawa podatkowego.

Uwagi w zakresie kryteriów wskazanych w zawiadomieniu o konsultacjach podatkowych

W zawiadomieniu o konsultacjach podatkowych wskazane zostało, że zachowanie należytej staranności powinno być weryfikowane pod kątem spełnienia przesłanek zakwalifikowanych do jednego z trzech kryteriów, tj. podmiotowych/formalnych, przedmiotowych/ekonomicznych oraz dotyczących przebiegu transakcji. Jednocześnie w zawiadomieniu wskazano szereg przykładowych elementów weryfikacji transakcji czy kontrahenta.

Pozyskanie takich informacji jak dotyczące zarejestrowania kontrahenta jako podatnika VAT czynnego, dotyczące zarejestrowania działalności gospodarczej/osoby prawnej czy dotyczące rejestracji statystycznej jest możliwe, w szczególności dzięki narzędziom dostępnym elektronicznie³. Także weryfikacja posiadania wymaganych pozwoleń/koncesji jest możliwa⁴ czy też, w znacznym stopniu, potwierdzenie zgodności profilu działalności firmy z oferowanym towarem (poprzez porównanie zgłoszonych PKD firmy z oferowanym towarem). Z kolei znajomość rynku i branży pozwala, co do zasady, ocenić czy oferowana cena jest korzystna i rynkowa czy też już zaniżona (bez uzasadnienia ekonomicznego), a zatem mogąca budzić wątpliwości.

Jednocześnie, **część przykładowych kryteriów wskazanych w zawiadomieniu o konsultacjach podatkowych jest trudna do ustalenia, z uwagi na brak dostępnych narzędzi, niewspółmiernie kosztowna, a czasami wręcz nieosiągalna**. W szczególności ustalenie czy kontrahent jest wypłacalny (czy chodzi o analizy wywiadowni gospodarczych?), czy osoby reprezentujące podmiot są wiarygodne (wg jakich kryteriów należy to oceniać), jakie jest źródło pochodzenia towaru (kontrahent może nie chcieć go wskazać, co jest w pełni zrozumiałe), ile podmiotów uczestniczyło wcześniej w obrocie tym samym towarem (nabywca towaru ma kontakt wyłącznie z jednym dostawcą, nie ma więc jak ustalić tej okoliczności).

Inną kwestią jest **adekwatność niektórych ze wskazanych kryteriów**, np. płatności gotówkowe (w ramach limitów określonych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej taki sposób płatności nie jest podejrzany) czy odwrócona płatność w stosunku do ruchu towaru (przedpłata jest częstym sposobem regulowania należności, w szczególności w sytuacji gdy towar jest dostarczany pod zamówienie klienta, a nie już gotowy).

Uwagi szczegółowe w zakresie należytej staranności

Takie działania jak pozyskanie od kontrahenta lub z publicznie dostępnych baz danych informacji/dokumentów świadczących o:

1. **statusie kontrahenta jako podatnika VAT czynnego** (co świadczy o dopełnieniu obowiązku rejestracji dla potrzeb VAT i pośrednio wskazuje na wywiązywanie się z obowiązków podatkowych),
2. **rejestracji kontrahenta w CEIDG, KRS lub REGON** (co świadczy o dopełnieniu obowiązku rejestracji działalności gospodarczej i pośrednio wskazuje na prowadzenie działalności gospodarczej, a ponadto umożliwia ustalenie istotnych informacji, tj. profilu działalności firmy, adresu firmy, osób reprezentujących podmiot),

pozwała na weryfikację podmiotu w zakresie kryteriów podmiotowych i przedmiotowych.

---

³ Istnieje możliwość pozyskania dokumentów z publicznie dostępnych baz danych CEIDG, KRS, REGON, Portalu podatkowego czy bazy VIES.

⁴ Przykładowo w bazie URE można weryfikować koncesje energetyczne.

Innym działaniem, funkcjonującym na rynku w szczególności w obszarze zamówień publicznych, jest **przedstawianie zaświadczeń o niezaleganiu w podatkach lub ZUS**. W ten sposób jest możliwe potwierdzenie, że kontrahent wywiązuje się z obowiązków podatkowych.

Okolicznością wskazującą na wywiązywanie się przez kontrahenta z obowiązków podatkowych może być także w szczególności **pozyskanie UPO JPK VAT czy wręcz samych numerów referencyjnych** (identyfikatorów dokumentów) dokumentów JPK VAT (dzięki udostępnionym narzędziom istnieje możliwość sprawdzenia czy pliki JPK VAT są składane). UPO JPK VAT nie zawiera danych wrażliwych (tak jak np. deklaracja podatkowa), a jednocześnie świadczy o przekazywaniu do MF informacji z rejestrów VAT i tym samym poddawaniu się bieżącemu monitoringowi i kontroli ze strony organów podatkowych.

Wreszcie Ministerstwo Finansów może rozważyć udostępnienie na Portalu podatkowym narzędzia do **weryfikacji tego, czy dana firma nie znajduje się w Bazie Podmiotów Szczególnych** lub wprowadzenie innego podobnego narzędzia, np. wzorowanego na czeskim rozwiązaniu dotyczącym nierzetelnych podatników VAT (o istnieniu takiego narzędzia w Czechach Ministerstwo Finansów informowało w ubiegłym roku⁵).

Z kolei **ocena czy warunki transakcji nie odbiegają od standardowych**, w szczególności w zakresie oferowanej ceny, zasad transportu towaru, warunków płatności za towar, przyjętych zasad komunikacji, narodowości kontrahentów, pozwala na weryfikację, czy dana transakcja przebiega w zwyczajny, normalny sposób, a zatem jest bezpieczna czy też istnieją podstawy do podejrzeń względem towarów lub kontrahenta.

W zawiadomieniu o konsultacjach podatkowych wskazane zostało, że planowane jest stworzenie jednej listy adresowanej do ogółu podatników, jednakże dopuszcza się możliwość sformułowania odrębnej listy dla konkretnych branż.

Zasadne byłoby wskazanie kryteriów dla przypadków, w których towary nabywane są na targowiskach, halach targowych. W takich bowiem miejscach handel ma swoją specyfikę, związaną z niewystawianiem całości towaru na danym stanowisku, ale trzymaniem go w samochodach czy pobliskich magazynach.

W kontekście uwag poczynionych na wstępie zwracam uwagę, że fakt, iż określony przedsiębiorca prowadzi stoisko na targowisku/punkt w hali targowej oznacza, że podmiot ten wszedł w relacje handlowe z innym podmiotem, tj. zarządcą targowiska/hali targowej i został zweryfikowany przez ten podmiot, tj. ustalone zostało że jest to firma należycie zarejestrowana, która może prowadzić działalność gospodarczą w danym miejscu/obiekcie. W konsekwencji można przyjąć założenie, że taki przedsiębiorca jest zwyczajną firmą, prowadzącą realną działalność gospodarczą, a nie „słupem”.

Niezależnie od powyższego, dla wykazania staranności przy nabywaniu towarów na targowisku/hali targowej podmiot może podjąć poniższe działania.

1. W sytuacji, w której zakup towaru następuje na stoisku targowym/w punkcie w hali targowej, **zasadne wydaje się sprawdzenie jaki podmiot jest uprawniony do prowadzenia danego stoiska targowego/punktu w hali targowej**. Taka weryfikacja może w szczególności polegać na zwróceniu się do zarządcy targowiska/hali targowej o potwierdzenie danych podmiotu zajmującego określone stanowisko czy wręcz zwróceniu się do pracownika stoiska/punktu w hali targowej o wskazanie danych podmiotu, który prowadzi dane stoisko/punkt i np. okazanie umowy najmu/wyciągu z umowy najmu. Warto zauważyć, że osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa, a należy przyjąć, że stoisko na targowisku/punkt w hali targowej można za taki lokal poczytać, uważa się za uprawnioną do reprezentowania przedsiębiorcy⁶.

⁵ http://www.finanse.mf.gov.pl/web/bip/ministerstwo-finansow/dla-mediow/informacje-prasowe/-/asset_publisher/6PxF/content/id/5651169. Dostęp w dniu 27 lipca 2017 r.

⁶ Zgodnie z art. 97 KC osobą czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa.

Dzięki takiemu działaniu podatnik może pozyskać informacje, że podmiot, od którego zamierza nabyć towar faktycznie prowadzi działalność gospodarczą, jest aktywnym przedsiębiorcą i posiada tytuł do prowadzenia działalności w określonym miejscu, niezależnie od tego gdzie znajduje się jego siedziba (jeśli nie jest ona tożsama z miejscem w hali targowej).

2. W sytuacji, w której wybór towaru następuje na stoisku targowym/w punkcie w hali targowej, natomiast następnie towar jest odbierany z odrębnego magazynu czy też przywożony na plac przy targowisku/hali targowej, **zasadne wydaje się sprawdzenie, czy podmiot, który wystawia fakturę sprzedaży za wybrany towar jest tożsamy z podmiotem, który jest uprawniony do prowadzenia danego stoiska targowego/punktu w hali targowej.**

Dzięki takiemu działaniu podatnik może potwierdzić, że otrzymał towar od tego podmiotu, który odwiedził w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej. Inaczej mówiąc, podatnik będzie w stanie potwierdzić istnienie tożsamości podmiotowej danych wykazanych na fakturze z rzeczywistością.

3. W sytuacji, w której wybór towaru następuje na stoisku targowym/w punkcie w hali targowej, natomiast następnie towar jest odbierany z odrębnego magazynu czy też przywożony na plac przy targowisku/hali targowej, **zasadne wydaje się sprawdzenie, czy towary wskazane na fakturze są zgodne z towarami zamówionymi przez podatnika.**

Dzięki takiemu działaniu podatnik może potwierdzić, że towary wskazane na fakturze są zgodne z towarami objętymi zamówieniem. Inaczej mówiąc, podatnik będzie w stanie potwierdzić istnienie tożsamości przedmiotowej danych wykazanych na fakturze z rzeczywistością.

4. W przypadku regulowania należności przelewem bankowym, **zasadne wydaje się ustalenie, czy rachunek bankowy na który wpłacane są środki należy do podmiotu, który dokonał sprzedaży towaru.** Taka weryfikacja może w szczególności polegać na zwróceniu się do pracownika stoiska/punktu w hali targowej o wskazanie nr rachunku bankowego podmiotu, który prowadzi dane stoisko/punkt oraz okazanie np. zaświadczenia z banku o prowadzeniu na rzecz tego podmiotu rachunku bankowego.

Dzięki takiemu działaniu podatnik może potwierdzić, że dokonał zapłaty za wybrany i zakupiony towar na rzecz podmiotu, który odwiedził w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej oraz który wystawił fakturę z tytułu sprzedaży towarów. Inaczej mówiąc, podatnik uzyska pewność, że dokonał zapłaty na rzecz właściwego podmiotu.

Na marginesie można zauważyć, że w sytuacji, w której należność za towar regulowana jest w gotówce, w granicach limitu wynikającego z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, taki sposób płatności nie powinien budzić wątpliwości.

Podjęcie ww. działań, a także upewnienie się, że podmiot prowadzący działalność na stoisku targowym/w punkcie w hali targowej jest właściwie zarejestrowany w CEIDG lub KRS, a także jest podatnikiem VAT czynnym, winno być uznane za wystarczająco staranne działanie dla ochrony podatnika przed kwestionowaniem prawa do odliczenia VAT.

Oczekuję zatem na określenie przez Ministra Finansów listy przesłanek należytej staranności po stronie nabywcy w transakcjach krajowych w kontekście prawa do odliczenia podatku naliczonego, tak aby móc wesprzeć się tymi wytycznymi w prowadzonej działalności gospodarczej oraz mam nadzieję, że Ministerstwo Finansów uwzględni postulat w zakresie określenia przesłanek należytej staranności z uwzględnieniem specyfiki takich miejsc prowadzenia biznesu jak targowiska lub hale targowe.

Z poważaniem

Jacek Sypniewski